

STRATEGIA ROZWOJU

*Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku*

#czasnabiblioteki

Gdańsk 2021

Biblioteka jest instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury. Jest wymownym znakiem jedności kolejnych pokoleń, które z różnorodności czasów i kwestii tworzą wspólne patrymonium kultury i nauki.

Jan Paweł II

STRATEGIA ROZWOJU

WYKAZ SKRÓTÓW

Biblioteka	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku
Programy Operacyjne	Programy operacyjne Gdańsk 2023
Strategia Gdańsk 2030 Plus	Strategia 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta
Strategia Metropolii	Projekt Strategii Rozwoju Metropolii 2030
Ustawa	Ustawa o zapewnieniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami z 5 września 2019 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
2. Potencjał Biblioteki	6
3. Wizja Biblioteki	8
4. Misja Biblioteki	10
5. Prace nad nową strategią	14
6. Etapy zmian infrastrukturalnych	16
7. Biblioteka metropolitalna	24
8. Sposób realizacji i zarządzania	29
9. Sprawozdawczość i ewaluacja	30

STRATEGIA ROZWOJU

1. WPROWADZENIE

W 2017 roku zespół Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku zaktualizował powstałą w 2010 r. Strategię rozwoju Biblioteki na lata 2018-2021. Dokument ten, trafnie definiując wyzwania, stojące przed bibliotekami publicznymi w Gdańsku i w województwie pomorskim, stawiając celną diagnozę, nie proponował jednak konkretnych rozwiązań opisanych problemów. Stąd pojawiła się konieczność opracowania nowego dokumentu strategicznego Biblioteki, wybiegającego w swoich propozycjach w przyszłość na najbliższą dekadę, lata 2021-2030. Tak rozległy horyzont wynika z przekonania, że najpoważniejszym wyzwaniem, przed jakim stoi obecnie Biblioteka, jest przestarzała i niefunkcjonalna infrastruktura, a tej nie uda się zmienić w przeciągu kilku lat. Z drugiej jednak strony - **bez zmiany tego stanu rzeczy biblioteki w Gdańsku nie będą mogły właściwie wywiązywać się ze swej roli** instytucji kultury bliskiej mieszkańcom i w coraz mniejszym stopniu będą w stanie pełnić funkcję miejsca „pierwszego kontaktu” z kulturą.

Gdańsk, szybko rozwijająca się, prężna i ambitna metropolia, dołożył w przeszłości wielu starań, kosztem znacznych nakładów, by stworzyć w mieście odpowiadającą ambicjom i potrzebom jego mieszkańców sieć instytucji kultury. Europejskie Centrum Solidarności, Teatr Szekspirowski, Muzeum II Wojny Światowej – to tylko kilka przykładów ikonicznych gdańskich realizacji minionego trzdziestolecia. Trudno jednak nie dostrzec, że w ciągu tych trzech dekad w Gdańsku nie pojawiła się – nie licząc Biblioteki Głównej UG oraz nowego gmachu Biblioteki Polskiej Akademii Nauk - **ani jedna placówka od początku do końca zaprojektowana jako biblioteka publiczna**. Sztandarowa inwestycja, Biblioteka Manhattan, niewątpliwy sukces, jest wkomponowana w przestrzeń galerii handlowej, z czym wiążą się różne uciążliwości. Pozostałe filie biblioteczne mieszczą się na ogół w budynkach z poprzedniego stulecia. Nie spełniają one wymagań, jakie stawiamy dzisiaj instytucjom kultury, a niektóre z nich, gdy patrzeć na to nie tylko od strony czytelników, ale także warunków pracy bibliotekarzy, urągają podstawowym standardom. Obowiązująca od lipca 2019 roku *Ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* wykluczy możliwość funkcjonowania

takich przestrzeni publicznych bądź nałoży na Miasto Gdańsk konieczność wydania bardzo dużych środków na dostosowanie gdańskich bibliotek do wymogów tej ustawy, co byłoby o tyle nieracjonalne, że niemała część filii bibliotecznych mieści się w budynkach, niebędących własnością miasta, administrowanych przez spółdzielnie mieszkaniowe. Już dzisiaj zresztą czynsze i inne koszty stałe, związane z utrzymywaniem sieci bibliotek, oznaczają poważny wydatek dla budżetu Gdańska, a środki te nie przekładają się, bo przy obecnej infrastrukturze przełożyć się nie mogą, na odpowiednią jakość usług.

Obraz gdańskich bibliotek ma z pewnością wiele jasnych punktów. Ma jednak także swoje „miejsca wstydu”, które rażą tym bardziej, gdy zestawia się je efektami polityk wielu innych miast w Polsce. **Tak metropolie, jak i mniejsze ośrodki stawiają dzisiaj na biblioteki.** Od podstaw przebudowywana jest sieć filii (Łódź, Gdynia), tworzy się nowoczesną bibliotekę główną w miejsce anachronicznych filii (Oświęcim, Opole, Piotrków Trybunalski), powstają ikoniczne realizacje (Kraków, Kutno, Tychy). Proces ten nie omija także mniejszych miast na Pomorzu (Rumia, Kwidzyn czy Kartuzy). Omija, jak na razie, Gdańsk.

Hasło #czasnabiblioteki ma w Gdańsku dodatkowe uzasadnienie, wynikające z roli stolicy całego regionu. O ile sam Gdańsk poszczycić się może bardzo dobrymi, na tle innych polskich metropolii, wskaźnikami czytelnictwa, o tyle województwo pomorskie znajduje się w tych zestawieniach na szarym końcu. Wymaga to korekt w politykach poszczególnych samorządów, ale prowadzi także do wniosku, iż Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku powinna na nowo przemyśleć swoją rolę w kontekście budowania pomorskiej metropolii. Metropolizacja to wyzwanie, na które powinna odpowiadać nowa strategia Biblioteki.

Szukając nowych rozwiązań, Biblioteka będzie musiała w coraz większym stopniu sięgać po nowe technologie i oferowane przez nie możliwości. Jest to uzasadnione także **wymaganiami funkcjonowania instytucji kultury w świecie „po pandemii”**, gdy koniecznością okazuje się prowadzenie równolegle dwóch działalności – w przestrzeni realnego kontaktu i spotkania oraz

STRATEGIA ROZWOJU

w przestrzeni on-line. Rozpowszechnione przekonanie, że nowe technologie odciągają od kultury książki, nie w pełni, w przekonaniu autorów tego opracowania, odpowiada prawdzie. Należy raczej szukać rozwiązań, dzięki którym kultura książki będzie do siebie przyciągać nowych odbiorców, tych, którzy nie mają z nią styczności, a na co dzień posługują się nowymi technologiami.

Strategia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki w Gdańsku na lata 2021-2030, opatrzona hasłem #czasnabiblioteki, przynieść ma odpowiedzi na te trzy najpoważniejsze, stojące przed Biblioteką wyzwania: **infrastruktury, metropolizacji oraz nowych technologii.**

2. POTENCJAŁ BIBLIOTEKI

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku jest **największą na Pomorzu instytucją upowszechniania książki i czytelnictwa.** To pierwsza placówka kultury uruchomiona w 1945 roku po zakończeniu wojny. To z niej wyodrębniono dwa główne działy – naukowy, z którego powstała, z najcenniejszego księgozbioru, Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk, oraz oświatowy, który stanowił podbudowę Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej. Biblioteka Główna od 1981 roku mieści się przy jednym z historycznych targów Gdańska, dziś ulicy Targ Rakowy 5/6. **Zawiaduje trzydziestoma filiami.** Jej lokalami reprezentacyjnymi są kameralna filia przy ul. Mariackiej 42, pełniąca po części funkcję salonu literackiego, oraz nowoczesna Biblioteka Manhattan, najchętniej odwiedzana biblioteka w mieście. Wartością Biblioteki są ludzie, czytelnicy i użytkownicy oferty kulturalnej, którzy każdego dnia w różnej formie korzystają z bogatego księgozbioru – ten w wersji drukowanej liczy 671 106 pozycji. **W Bibliotece w 2019 roku zarejestrowanych było 118 930 użytkowników** (czyli statystycznie jedna czwarta mieszkańców Gdańska), **którzy w sumie odwiedzili filie biblioteczne ponad milion razy (!).** Pandemia znacząco wpłynęła na te statystyki: W 2020 r. zarejestrowanych było 94 385 użytkowników, wszystkie filie biblioteczne zarejestrowały 601 826 odwiedzin. Liczby te wskazują na wyzwania, przed jakimi gdańskie biblioteki staną w najbliższych latach.

Biblioteka jest samorządową instytucją kultury, współprowadzoną przez Województwo Pomorskie i Gminę Miasta Gdańska. Siedzibą Biblioteki jest Gdańsk, **jednak zasięgiem działania obejmuje całe**

województwo pomorskie. Biblioteka zatrudnia 193 osoby, w tym: 163 pracowników merytorycznych (96 wykwalifikowanych bibliotekarzy), 18 pracowników administracyjnych, 9 pracowników obsługi oraz 3 osoby kadry zarządzającej. Zespół ten sprawuje opiekę merytoryczną nad siecią 30 gdańskich filii oraz wspiera pozostałe 122 samorządowe biblioteki w regionie, organizując i monitorując szkolenia, podpowiadając rozwiązania prawne, czuwając nad jakością oferowanych usług.

Biblioteka inicjuje oraz koordynuje działania związane z popularyzacją książki i czytelnictwa, prowadzi cenione przez czytelników spotkania autorskie i imprezy, promujące kulturę literacką w terenie, wspiera projekty o charakterze ogólnopolskim. Jest liderem **Gdańskiego Programu Rozwoju Czytelnictwa #gdanskczyta**, operatorem **prestżowych konkursów**: Pomorskiej Nagrody Literackiej „Wiatr od Morza” oraz Gdańskiego Konkursu Literackiego im. Bolesława Faca. Biblioteka jest też liderem projektu **Metropolitalnej Karty do Kultury**, która znacząco poszerzyła dostęp do oferty bibliotecznej. Dziś uczestniczy w niej dwadzieścia osiem placówek z regionu pomorskiego oraz stu dwudziestu partnerów, oferujących posiadaczom karty różnego rodzaju zniżki i bonusy. W roku 2021 ma się dokonać **integracja Metropolitalnej Karty do Kultury oraz gdańskiej Karty Mieszkańca**. Integracja ta, nad którą wspólnie pracowały WiMBP oraz Gdańska Organizacja Turystyczna, może stać się modelowym rozwiązaniem także w innych ośrodkach metropolitalnych na Pomorzu.

Biblioteka prowadzi różne formy aktywności dla zróżnicowanych grup odbiorców, w tym działania dla seniorów, spotkania, kursy, szkolenia, cały wachlarz imprez dla najmłodszych, **jest też otwarta na potrzeby osób z niepełnosprawnościami**. Prowadzi Dyskusyjne Kluby Książki w Gdańsku i na terenie województwa pomorskiego, wideo czytania i wideo spotkania literackie, konkursy komiksowe, gry miejskie. Integruje mieszkańców Gdańska i regionu. Biblioteka **posiada bogate zbiory multimedialne**, które systematycznie wzbogaca o kolekcje audiowizualne, e-booki, płyty CD, DVD z przeznaczeniem dla różnych odbiorców. Prowadzi dwa ośrodki popularyzujące literaturę i kulturę obcojęzyczną – American Corner oraz Gabinet Szanghajski.

Jej dorobkiem jest **Bibliografia Pomorza Gdańskiego i Środkowego**, która stanowi źródło informacji o piśmiennictwie dotyczącym Pomorza – Trójmiasta, Kaszub, Kociewia, Powiśla i Żuław. Bibliograficzna baza internetowa, zapoczątkowana w 2007 r., obecnie tworzona jest przez jedenaste

STRATEGIA ROZWOJU

bibliotek. Ponadto Biblioteka dokumentuje dorobek literacki pomorskich twórców, popularyzuje wiedzę o regionie, tworzy ranking najpoczytniejszych książek o tematyce pomorskiej. Wspiera przy tym mniejszości narodowe i etniczne w rozwijaniu ich własnej kultury oraz budowaniu tożsamości. Biblioteka posiada również **pracownię digitalizacji** z profesjonalnie przeszkoloną kadrami, dzięki której zachowuje dla przyszłych pokoleń swoje zbiory i zbiory innych instytucji kultury, w tym trójmiejskich teatrów i muzeów. Zdigitalizowane obiekty udostępniane są w Bałtyckiej Bibliotece Cyfrowej współtworzonej z Miejską Biblioteką Publiczną w Słupsku. Biblioteka prowadzi także działalność wydawniczą, wprowadzając na rynek m.in. komiksy i publikacje popularnonaukowe. W 2020 roku uruchomiła własną prozatorską serię wydawniczą.

3. WIZJA BIBLIOTEKI

Wizja rozwoju Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku na najbliższe dziesięciolecie zakłada, iż półmilionowy Gdańsk, przeżywający dynamiczny rozwój, **zasługuje na nową Bibliotekę Główną**, inwestycję, która stałaby się kolejnym przedsięwzięciem kulturalnym, potwierdzającym aspiracje miasta i jego mieszkańców. Ponadto miastu potrzebne są racjonalnie zlokalizowane **ponaddzielnicowe centra biblioteczne**, najlepiej funkcjonujące w jednej przestrzeni z innymi podmiotami społecznymi i kulturalnymi. Po trzecie potrzebom mieszkańców metropolii, zwłaszcza tych mniej mobilnych, odpowiadałyby **mniejsze filie biblioteczne**. Oparciem dla nich byłyby już istniejące, tyle że modernizowane biblioteki.

Kluczowe dla tej wizji rozwoju byłoby odejście od działań pozornych, polegających na konserwowaniu bądź liftingowaniu obecnego stanu rzeczy. W dłuższej perspektywie **należałoby takie działania określić jako nieracjonalne i nieopłacalne**. Oznaczałyby one i tak duże wydatki dla budżetu miasta bez możliwości zaoferowania mieszkańcom odpowiedniego standardu przestrzeni i usług. Tylko ten pierwszy kierunek pozostaje w zgodzie z obowiązującymi w całym świecie standardami, wedle których nowoczesne biblioteki już dawno przestały być jedynie miejscami wymiany książek. Biblioteka dzisiaj to **miejsce spotkań** osób w różnym wieku i o zróżnicowanych potrzebach. Wsłuchuje się ona w oczekiwania odbiorców i stale dostosowuje do nich swoje działania. Nie tylko popularyzuje kulturę książki, ale także aktywizuje lokalną społeczność, zapewnia dostęp

do niezbędnych informacji, służy fachową pomocą w nauce i w rozwijaniu zainteresowań czy organizowaniu czasu wolnego. Lekcje biblioteczne, spektakle czy warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży przygotowują do korzystania ze zbiorów biblioteki, ale także do uczestnictwa w kulturze. Dorosły czytelnik ma z kolei możliwość brania udziału w spotkaniach autorskich, wystawach, klubach dyskusyjnych, warsztatach artystycznych, wydarzeniach festiwalowych, kursach komputerowych czy włączania się w aktywność lokalnych organizacji. Ponadto Biblioteka zachęca do przełamywania barier technologicznych, umożliwiając użytkownikom w każdym wieku dostęp do najnowszych technologii.

Biblioteki są dzisiaj bowiem **innowacyjnymi centrami kultury**. To w nich mają swój początek istotne działania społeczne, dowodzące wkładu biblioteki w kulturalny i społeczny rozwój, wspierające tożsamość kulturową lokalnego środowiska. Kapitał społeczny jest budowany przez biblioteki dzięki współpracy na wielu polach z placówkami edukacyjnymi, instytucjami kultury, przedstawicielami lokalnego samorządu, organizacjami pozarządowymi, fundacjami czy lokalnymi artystami i przedsiębiorcami.

Wraz z tak szeroką ofertą biblioteki zmieniać się musi także jej architektura. Wymaga ona stref otwartych, dających możliwość jednoczesnego przeprowadzania zajęć czy warsztatów. Ciekawa aranżacja wnętrza, jego wielofunkcyjność, nowoczesne wyposażenie, starannie dobrany księgozbiór i multimedia, a także atrakcyjna oferta kulturalna i edukacyjna, wreszcie – profesjonalna i miła obsługa, dzieląca się doświadczeniem i wiedzą, to dzisiaj najważniejsze cechy **przyjaznej biblioteki**.

Nie można sobie wyobrazić aktywności nowoczesnej biblioteki bez oparcia jej działań w coraz większym stopniu na nowych technologiach, związanych z internetem. Biblioteka ma w swoich planach odpowiadać w coraz większym stopniu na potrzeby tych użytkowników sieci, którzy korzystają z **urządzeń mobilnych, tabletów i smartfonów**. Już dzisiaj informacja o wszystkich publikacjach znajdujących się w placówkach Biblioteki jest dostępna dla czytelników w katalogu on-line. Nasi czytelnicy mają możliwość zapoznania się z pełną ofertą Biblioteki, m.in. z nowościami, mogą dokonywać rezerwacji publikacji, składać zamówienia, przeglądać swoje konta czytelnicze, prolongować wypożyczenia, zamieszczać recenzje przeczytanych książek oraz dokonywać oceny wybranych publikacji. Ponadto czytelnik jest informowany e-mailowo o zbliżającej się dacie zwrotu

STRATEGIA ROZWOJU

wypożyczonych publikacji, o zaległościach i o zamówionych publikacjach. Została również skomputeryzowana całość prac bibliotecznych, związanych z zakupem, opracowaniem, udostępnianiem zbiorów oraz kontrolą księgozbioru.

Na lata 2021-2030 planowane jest wprowadzenie następujących udogodnień:

- geolokalizacja - funkcja pozwalająca na wyszukanie publikacji dostępnych w bibliotekach w najbliższym otoczeniu;
- wdrożenie aplikacji umożliwiającej szybki dostęp do katalogu on-line i zakładki Moje konto, także na urządzenia mobilne;
- usługa zdalnego składania przez czytelników propozycji zakupu poszukiwanych nowości wydawniczych;
- skomputeryzowanie prac związanych z prenumeratą czasopism;
- dołączenie do katalogu on-line Biblioteki innych zbiorów, np. pełnotekstowych zdigitalizowanych zbiorów Bałtyckiej Biblioteki Cyfrowej;
- utworzenie wspólnej multiwyszukiwarki dla zainteresowanych taką formą współpracy bibliotek publicznych województwa pomorskiego. Projekt ten powinien być powiązany z rozwojem Metropolitalnej Karty do Kultury;
- instalowanie przy wybranych filiach książkomatów, umożliwiających swobodne zamawianie i odbieranie książek przez czytelników.

Od dalekowzrocznego spojrzenia na gdańskie biblioteki zależy to, czy przeobrażą się one w nowoczesne, kreatywne instytucje kultury, podążające za oczekiwaniami społeczeństwa, czy też trwać będą jako anachroniczne filie biblioteczne, skazane na bylejakość.

4. MISJA BIBLIOTEKI

Misją Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku jest zaspokajanie potrzeb czytelniczych oraz kreowanie działań kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych, służących wszystkim mieszkańcom województwa. Ważna jest ochrona dziedzictwa regionalnego, podejmowana

wspólnie z innymi instytucjami kultury, która będzie służyć wielokierunkowemu rozwojowi Pomorza. Kluczowym zadaniem Biblioteki jest reagowanie na wyzwania współczesności i uczestniczenie w budowaniu zintegrowanego społeczeństwa, a także wyrównywanie szans mieszkańców regionu.

Najważniejszym zadaniem Biblioteki jest promocja czytelnictwa i „kultury książki”, kreowanie i utrwalanie pozytywnego wizerunku biblioteki jako instytucji otwartej, przyjaznej, zapewniającej dostęp do wiedzy i edukacji, rozwijającej pasję i zainteresowania czytelników. WiMBP w Gdańsku jako lider **Gdańskiego Programu Rozwoju Czytelnictwa #gdanskczyta**, będącego częścią Programu Operacyjnego Miasta Gdańska Kultura i Czas Wolny (*Cel operacyjny IV.1 Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska*), proponuje mieszkańcom miasta i regionu bogatą ofertę spotkań z czołowymi autorkami i autorami z Polski, a także zagranicznymi pisarzami, artystami, animatorami kultury. Biblioteczne filie są również tym miejscem, gdzie debiutujący artyści mogą prezentować swoją twórczość szerszemu gronu odbiorców. Biblioteka od wielu lat organizuje festiwale – m.in. Gdańskie Spotkania Komiksowe GDAK oraz festiwal literatury kryminalnej Afera Kryminalna, które wpisały się w mapę wydarzeń kulturalnych regionu. Stała się też jednym z uczestników Gdańskich Targów Książki. Niestandardowe formy promocji czytelnictwa, łączące elementy grywalizacji - gry miejskie (Książka Go!, Tajemnicze spotkania autorskie, Zabookowani) również są istotnym elementem działalności promocyjnej WiMBP w Gdańsku i przekładają się na wzrost zainteresowania biblioteką wśród nowych odbiorców.

W kolejnych latach Biblioteka angażować się będzie w promocję czytelnictwa **pod marką #gdanskczyta**. Przedsięwzięcia, związane z tym hasztagiem, zmierzać będą do stworzenia wspólnej platformy, łączącej, w wymiarze promocyjnym i organizacyjnym, aktywność wielu gdańskich instytucji, w których programie obecne są wydarzenia, związane z czytelnictwem. Biblioteka zmierzać będzie do stworzenia jednego, łatwo dostępnego dla użytkowników urządzeń mobilnych źródła informacji o gdańskich wydarzeniach, związanych z czytelnictwem i kulturą książki.

Mocny akcent w prowadzeniu Gdańskiego Programu Rozwoju Czytelnictwa położony będzie na **projekty nakierowane na najmłodszych oraz na propagowanie rodzinnego czytania**. To właśnie dom rodzinny, w znacznie większym stopniu niż jakiegokolwiek inne „instytucje” – sprzyja zaszczepianiu nawyku czytania u najmłodszych. Biblioteka prowadzić i rozwijać będzie takie akcje, jak „TataMiCzyta”, Zaczytane Maluchy, Klub Zaczytanych Detektywów czy Wielki Maraton Czytelniczy.

STRATEGIA ROZWOJU

Ich celem jest promowanie kultury czytania już od najmłodszych lat i ukazywanie biblioteki jako ciekawego miejsca spędzania wolnego czasu dla całych rodzin. Zmianie będzie także podlegał praktykowany przez filie biblioteki model lekcji bibliotecznej, która powinna funkcjonować jako pierwsze ogniwo procesu zaciekawiania dzieci biblioteką i książką. Uzupełnieniem tych działań będą różnego rodzaju warsztaty (literackie, plastyczne, edukacyjne, z wykorzystaniem nowych technologii) dla różnych grup wiekowych, organizowane w filiach WiMBP w Gdańsku, a także warsztaty i imprezy „wielopokoleniowe”, w których uczestniczyć będą seniorzy oraz najmłodszy.

Szeroko analizowany jest dzisiaj problem odchodzenia od kultury książki dzieci i młodzieży z końcowych klas szkoły podstawowej oraz uczniów szkół średnich. Droga do rozbudzenia w tej grupie wiekowej zainteresowania czytaniem musi prowadzić przez nowoczesne formy edukacji kulturowej, **wykorzystujące nowe media**. Biblioteka podjęła już podobne starania, wyposażając np. Bibliotekę Manhattan w sprzęt komputerowy, pozwalający na wykorzystywanie w edukacji i rozrywce wirtualnej rzeczywistości.

Jednym z celów zawartych w dokumencie *Projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030* jest zwiększenie oferty i dostępności usług społecznych dla **wszystkich mieszkańców**, zwłaszcza grup wymagających szczególnego wsparcia, tj. seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami i imigrantów (*cel strategiczny 2. Otwarta wspólnota regionalna*). Misja Biblioteki jest tożsama z tym dokumentem strategicznym, bowiem nadrzędnym zadaniem Biblioteki jest to, aby **każdy, kto ją odwiedza, miał równe szanse** w dostępie do jej oferty. Obecnie Biblioteka, z wielu powodów, głównie z powodu swej infrastruktury, **nie jest w pełni dostępna dla wszystkich mieszkańców**.

Bariery tworzone są nie tylko przez infrastrukturę. Istotnym problemem jest **przełamywanie barier mentalnych**. Dlatego w ramach doskonalenia kompetencji interpersonalnych, poznawczych, terapeutycznych i organizacyjnych Biblioteka inwestować będzie w **szkolenia, kursy, warsztaty lub doradztwo w dziedzinach:**

- stereotypów i uprzedzeń;
- praktycznych doświadczeń związanych z niepełnosprawnością;
- komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami;
- nowoczesnych technologii jako elementu komunikacji i edukacji osób z niepełnosprawnościami.

Aby odpowiedzieć na te społeczne potrzeby, Biblioteka w swojej strukturze organizacyjnej stworzyła w 2021 r. nowe stanowisko **Koordynatora do Spraw Dostępności**. Zadaniem osoby sprawującej tę funkcję będzie planowanie i realizowanie działań, mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu osób i grup. Standardem funkcjonowania tak prowadzonej „biblioteki otwartej” stanie się **współpraca z wyspecjalizowanymi organizacjami pozarządowymi**, tak by odpowiednio reagować na potrzeby osób z niepełnosprawnościami czy zagrożonych wykluczeniem.

W obecnie funkcjonującej sieci filii bibliotecznych w Gdańsku działa Biblioteka bez Barrier, placówka wyspecjalizowana w obsłudze osób z niepełnosprawnościami. Placówka ta, merytorycznie przygotowana do tej roli, **nie spełnia jednak wielu podstawowych wymagań związanych z dostępnością**. Jej funkcje przejęłaby w przyszłości Biblioteka Otwarta, która wedle założeń tej strategii miałaby powstać w pasie centralnym Gdańska. Nie zwolni to Biblioteki z obowiązku dostosowywania wszystkich filii bibliotecznych do wymogów dostępności. Jest to jednak proces trudny, kosztowny, wymagający rozłożenia go na etapy i liczenia się z realiami.

Na szczególną uwagę w działaniach filii bibliotecznych liczyć będą mogli seniorzy. Biblioteka jest instytucją najbliższą tej grupie odbiorców kultury i najbardziej przyjazną wobec jej potrzeb. Takie organizowane przez Bibliotekę wydarzenia, jak Tydzień Aktywnego Seniora czy Cyfrowy Tydzień Seniora znajdują trwałe miejsce w kalendarzu imprez Biblioteki. Szczególną wagę Biblioteka będzie przywiązywać do działań, mających na celu „międzypokoleniowe” kontakty osób starszych z dziećmi i młodzieżą. Również na tym polu Biblioteka poszukiwać będzie partnerów wśród organizacji pozarządowych i wolontariackich.

Kolejna istotna zbiorowość: **imigranci, to szybko powiększająca się grupa mieszkańców Gdańska i regionu**. Szczególnie liczna jest społeczność ukraińska. Biblioteka, dostrzegając potrzeby tej grupy, zaczęła już wzbogacać swój księgozbiór o wydawnictwa w językach innych niż polski czy angielski. Efektem tych działań, podejmowanych we współpracy z bibliotekami i wydawcami z Ukrainy, jest udostępnianie książek w języku ukraińskim.

Nie można także stracić z oczu tych mieszkańców Gdańska, którzy z różnych względów: wieku czy stanu zdrowia, mają trudności w samodzielnym dotarciu do filii bibliotecznych. Odpowiadając na

STRATEGIA ROZWOJU

potrzeby tych czytelników, Biblioteka w 2021 r. uruchomi usługę **Książka do Domu**, polegającą na dostarczaniu zamawianych książek do mieszkań osób niemobilnych. Wprowadzenie tej usługi uzasadnione jest także planami przenoszenia działalności niektórych filii bibliotecznych do nowych lokalizacji. Książka do Domu dostarczana byłaby do mieszkań tych niemobilnych mieszkańców Gdańska, w których przypadku wydłużyłaby się bądź utrudniła droga dotarcia do biblioteki.

5. PRACE NAD NOWĄ STRATEGIĄ

Prace nad aktualizacją strategii Biblioteki rozpoczęły się od zlecenia zewnętrznego audytu funkcjonowania filii bibliotecznych. Audyt ten został przeprowadzony jesienią 2019 r. przez Panią Mariolę Talewicz, wicedyrektor Biblioteki Miejskiej w Oświęcimiu, uznawanej za jedną z ciekawszych i bardziej innowacyjnych bibliotek w Polsce.

Praktycznie wszystkie wnioski wynikające z audytu akcentują konieczność **pilnych prac infrastrukturalnych**. W analizie wielokrotnie pojawia się teza o **bardzo słabej infrastrukturze bibliotecznej**, niekiedy niezmienianej od dwudziestu lat, o niefunkcjonalnych małych filiach pozbawionych szans na rozwój, o koncepcji lokowania bibliotek w placówkach szkolnych, co ogranicza ich potencjał. Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja filii funkcjonujących w lokalach wynajmowanych od spółdzielni mieszkaniowych: ich wysokie koszty utrzymania nie idą w parze z oferowaną jakością i estetyką, a ponadto trudno inwestować w budynki niebędące własnością miasta.

Krytycznej ocenie została także poddana sieć filii. Zbyt duże ich zagęszczenie w niektórych dzielnicach oraz złe warunki lokalowe powodują, że od lat docierają do danego miejsca ci sami użytkownicy i w ten sposób nie zmienia się przekrój społeczny i wiekowy odbiorców. Z drugiej strony – **biblioteki są nieobecne w wielu nowych dzielnicach**, choć to w nich żyją gdańszczanie aspirujący do udziału w lokalnym życiu kulturalnym.

Obecny stan wielu filii czyni trudnym bądź wręcz niemożliwym powiększanie księgozbioru. Wiele z lokalizacji **nie spełnia współczesnych standardów placówek bibliotecznych** i ustawowego kryterium o dostępności. Dyskusyjna jest też ich **racjonalność ekonomiczna**. Obecnie Biblioteka przeznacza ponad **1 mln zł rocznie na same czynsze**. Czynsze za lokale odnajmowane od spółdzielni

mieszkaniowych w 2019 r. przekroczyły 670 tys. zł, co w perspektywie dziesięcioletniej oznacza wydatek blisko 7 mln złotych. Ulokowanie przed dziesięcioma laty w Gdańskim Centrum Handlowym Manhattan filii bibliotecznego, Biblioteki Manhattan, okazało się ogromnym sukcesem. Obecnie ta flagowa filia przyciąga ¼ wszystkich czytelników Biblioteki. Jednak również Biblioteka Manhattan staje przed koniecznością oferowania nowych, oczekiwanych przez mieszkańców usług, zwłaszcza związanych z nowymi technologiami, tak by w oczach mieszkańców zachowała opinię innowacyjnej i nowoczesnej placówki.

Oparciem dla tego audytu były konsultacje i warsztaty lokalne, organizowane przez Bibliotekę. **Partycypacja mieszkańców oraz współpraca z innymi miejskimi instytucjami to ważne założenia prac nad strategią**, zarówno na obecnym etapie, jak i przy podejmowaniu kolejnych kroków. Cykl fokusowych badań z udziałem mieszkańców wybranych dzielnic przeprowadził dr Roman Chymkowski, pracownik naukowy Biblioteki Narodowej, jeden ze współautorów corocznych raportów BN o stanie czytelnictwa. Biblioteka na początku prac nad strategią zorganizowała konferencję, do udziału w której zaprosiła przedstawicieli wszystkich nowo wybranych rad dzielnicowych. Przedstawiciele Biblioteki brali udział w konsultacjach z udziałem mieszkańców Osowej oraz w warsztatach lokalnych, organizowanych przez Biuro Rozwoju Gdańska na Wyspie Sobieszewskiej i w dzielnicy Stogi, odbyli spotkania z radnymi dzielnic Osowa i Przeróbka, brali też udział w obradach odpowiednich komisji Rady Miasta Gdańska. Prowadzone były rozmowy z zarządami spółdzielni mieszkaniowych, stowarzyszeniami i fundacjami, działającymi w poszczególnych dzielnicach. W swoich działaniach Biblioteka znalazła partnerów m.in. w Akademii Sztuk Pięknych (współorganizacja wystaw i konkursów studenckich), Instytucie Kaszubskim, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej (przedsięwzięcia wydawnicze), Międzynarodowych Targach Gdańskich, Gdańskiej Sztuce Wyboru (udział w festiwalach). Ważnym partnerem Biblioteki stał się Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miasta Gdańska, z którym m.in. została wspólnie wypracowana koncepcja Centrum Profilaktyki na Stogach, łączącego funkcje społeczne, edukacyjne i kulturalne. Biblioteka nawiązała także współpracę z Gdańską Agencją Rozwoju Gospodarczego oraz Gdańską Fundacją Rozwoju Gospodarczego. W oparciu o te konsultacje i analizy został przygotowany **plan działań infrastrukturalnych**. Będą one jeszcze musiały każdorazowo przejść **cykl konsultacji społecznych**, tak by decyzje o przenoszeniu i tworzeniu filii bibliotecznych znajdowały wsparcie w lokalnych społecznościach.

STRATEGIA ROZWOJU

Cele rozwoju Biblioteki zostały ponadto zdefiniowane w odniesieniu do **dwóch kluczowych dla regionu dokumentów** *Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta* oraz *Projekt Strategii Rozwoju Metropolii 2030*. Prezentowana Strategia Biblioteki jest **w pełni zgodna z kierunkami rozwoju Pomorza** wyrażonymi w *projekcie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego*, a w szczególności z następującymi celami strategicznymi:

Cel strategiczny 2 - otwarta wspólnota regionalna;

Cel operacyjny 2.2 - wrażliwość społeczna;

Cel operacyjny 2.3 - kapitał społeczny;

Cel operacyjny 3.3 - oferta czasu wolnego.

Jest także zgodna z celami zawartymi w dokumencie *Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta*:

Edukacja i kapitał społeczny:

- w tym tworzenie skutecznego systemu wielostopniowej edukacji na każdym etapie życia.

Przestrzeń publiczna:

- podnoszenie jakości funkcjonowania, estetycznych i przyrodniczych walorów przestrzeni.

Kultura:

- umacnianie wspólnoty i tożsamości kulturowej gdańszczan oraz tworzenie przestrzeni, służących integracji sąsiedzkiej;
- budowanie pozycji Gdańska jako centrum kultury;
- urozmaicenie oferty kulturalnej, zwiększenie dostępu do kultury oraz pobudzanie rozwoju i kreatywności;
- pobudzanie pasji i zainteresowań, aktywnego udziału w kulturze, tworzenie warunków służących rozwojowi osobistemu.

6. ETAPY ZMIAN INFRASTRUKTURALNYCH

- **KROK 1.** Modernizacja istniejących filii bibliotecznych w celu stworzenia spójnej sieci bibliotecznej, służącej społecznościom lokalnym.
- **KROK 2.** Utworzenie nowych placówek bibliotecznych w dzielnicach, w których nie ma żadnej tego typu instytucji kultury.
- **KROK 3.** Budowa nowej siedziby głównej.

KROK 1

Modernizacja istniejących filii bibliotecznych w celu stworzenia spójnej sieci bibliotecznej, służącej społecznościom lokalnym

Istniejąca obecnie sieć filii bibliotecznych w Gdańsku to z jednej strony placówki już wyremontowane, funkcjonalne, dobrze wywiązujące się ze swoich zadań, z drugiej zaś strony – placówki, których niefunkcjonalna przestrzeń i wysokie koszty utrzymania nakazują przenoszenie ich do innych lokalizacji, bardziej przyjaznych i funkcjonalnych. Optymalizacja sieci filii w Gdańsku musi uwzględniać stan obecny, korzystać z tego, co już zostało stworzone, uzupełniając to i modernizując. Plan tych działań przedstawiają poniższe tabele:

I FILIE BIBLIOTECZNE NIETYMAGAJĄCE INWESTYCJI – 15 OBIEKTÓW

Filia Gdańska	Filia przeszła gruntowny remont w 2006 roku. Jakkolwiek liczba wypożyczeń i czytelników wskazuje na zasadność przeorganizowania jej działalności, nie wiąże się to z koniecznością remontu czy modernizacji.
Biblioteka Manhattan	Biblioteka potrzebuje wprowadzania unowocześniających rozwiązań, ale nie wiążą się one z poważniejszymi inwestycjami.
Biblioteka pod Żółciem	Filia utworzona w 2014 roku, po likwidacji filii bibliotecznej na Starym Mieście przy ul. Igielniczej. Nie wymaga remontu czy modernizacji.
Biblioteka Brzeźno	Filia przeszła remont w 2019 roku, radykalnie zmieniający jej wystrój i poprawiający jej funkcjonowanie. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Kolonia	Filia przeszła remont w 2018 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Portowa	Filia utworzona w 2012 roku, w zrewitalizowanym budynku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Oliwska	Biblioteka przeszła remont w 2018 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka pod Kotem i Myszą	Filia przeszła remont w 2015 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka na Strzyży	Biblioteka przeszła remont w 2016 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
	Filia przeszła remont w 2013 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych, poza koniecznością dostosowania do wymogów Ustawy o dostępności (lokal

STRATEGIA ROZWOJU

Biblioteka na Fali	na piętrze bez windy).
Biblioteka Żabianka	Filia przeszła remont w 2011 roku. Nie wymaga większych nakładów inwestycyjnych, poza koniecznością dostosowania do wymogów Ustawy o dostępności (lokal na piętrze bez windy).
Biblioteka Morenowa	Biblioteka przeszła remont w 2020 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Niedźwiednik	Biblioteka przeszła remont w 2003 roku. Nie wymaga większych nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Kokoszki	Biblioteka utworzona w 2014 roku. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.
Biblioteka Lawendowa	Biblioteka utworzona w 2019 r. Nie wymaga nakładów inwestycyjnych.

II FILIE BIBLIOTECZNE WYMAGAJĄCE INWESTYCJI REMONTOWYCH – 5 OBIEKTÓW

Biblioteka Główna Targ Rakowy	Po wybudowaniu nowej Biblioteki Głównej, zlokalizowanej w pasie centralnym, w budynku przy Targu Rakowym pozostałyby wypożyczalnia oraz czytelnia, około 800 m ² powierzchni użytkowej, dostępnej również dla osób z niepełnosprawnościami. Pozostałe trzy kondygnacje zostałyby zaadaptowane na wynajem.
American Corner	Remont placówki przewidziany jest na 2021 rok.
Biblioteka Chełm	Ponieważ w tej części miasta nie jest możliwe ani przeniesienie biblioteki do budynku będącego własnością gminy, ani budowa nowej biblioteki, zasadne jest pozostawienie tej filii, po przeprowadzeniu remontu, który pozwoli lepiej sfunkcjonalizować obecną, dość rozległą, przestrzeń biblioteki.
Biblioteka Suchanino	Filia wymaga pilnego remontu i dostosowania jej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Biblioteka na Wyspie	Filia biblioteczna o fatalnych warunkach, niezbędna jednak w tej części miasta, także ze względu na plany rozwoju Wyspy Sobieszewskiej. We współpracy z Wydziałem Gospodarki Komunalnej powstał projekt nowego centrum społeczno-kulturalnego przy ul. Turystycznej 3. Termin realizacji inwestycji zależy od decyzji władz miasta.

III FILIE BIBLIOTECZNE PRZENOSZONE DO INNYCH LOKALIZACJI – 10 OBIEKTÓW

Biblioteka Pilotów	Filia o bardzo złych warunkach, w blaszanym pawilonie na piętrze. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Otwarta w pasie centralnym.
Biblioteka przy Rynku	Filia o bardzo złych warunkach, w pawilonie na piętrze. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Otwarta w pasie centralnym.
Biblioteka Babie Lato	Filia w pawilonie spółdzielczym na piętrze. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Otwarta w pasie centralnym.
Biblioteka bez Barier	Filia o bardzo złych warunkach. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Otwarta w pasie centralnym.
Filia Naukowa	Filia niefunkcjonalna, w pawilonie na piętrze. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Otwarta w pasie centralnym.
Biblioteka na Grobli	Filia o bardzo złych warunkach. Jej funkcje przejęłaby nowa filia biblioteczna w rejonie Dolnego Miasta.
Biblioteka na Stogach	Filia niefunkcjonalna, w pawilonie na piętrze. Jej funkcje przejęłaby biblioteka działająca w Środowiskowym Centrum Profilaktyki na Stogach przy ul. Szpaki 1.
Biblioteka Przeróbka	Filia o bardzo złych warunkach lokalowych. Jej funkcje przejęłaby biblioteka działająca w Środowiskowym Centrum Profilaktyki na Stogach przy ul. Szpaki 1.
Filia nr 33	Filia o bardzo złych warunkach lokalowych, bez możliwości rozwoju. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Ratuszowa, której otwarcie planowane jest na 2021 r.
Filia nr 46	Filia o złych warunkach lokalowych, bez możliwości rozwoju. Jej funkcje przejęłaby Biblioteka Ratuszowa, której otwarcie planowane jest na wrzesień 2021 r.

Proponowana koncepcja tworzenia nowych, nowoczesnych bibliotek w miejsce anachronicznych filii została z powodzeniem przetestowana w wielu ośrodkach metropolitalnych w Polsce. W Gdańsku model ten wykorzystano przy okazji tworzenia Biblioteki Manhattan. Pozostawiono jednak w tej części miasta dwie niewielkie filie biblioteczne, które z powodzeniem wywiązują się z roli instytucji „dopełniających” działalność Biblioteki Manhattan. Podobnie miałyby wyglądać przyszłość filii bibliotecznych na Zaspie i Przymorzu: zasadne byłoby pozostawienie w tej części Gdańska, także po utworzeniu Biblioteki Otwartej, **co najmniej jednej placówki**. W tej sprawie powinien zostać zaplanowany cały cykl konsultacji społecznych.

STRATEGIA ROZWOJU

KROK 2

Utworzenie nowych placówek bibliotecznych w dzielnicach, w których nie ma żadnej tego typu instytucji kultury – 6 obiektów.

Plany utworzenia nowych placówek bibliotecznych oparte zostały na konsultacjach z lokalnymi społecznościami oraz na analizach planów rozwoju miasta. Placówki te pozwoliłyby stworzyć sieć bibliotek, odpowiadającą tak obecnym, jak i przyszłym potrzebom mieszkańców Gdańska.

Biblioteka Ratuszowa	Filia w zrewitalizowanym budynku przy ul. Gościnniej 1, w którym znajdują także miejsce organizacje społeczne i rada dzielnicy.
Środowiskowe Centrum Profilaktyki na Stogach	W miejsce dwóch filii bibliotecznych o niskim standardzie, praktycznie pozbawionych możliwości rozwoju, powstanie jedno ponaddzielnicowe centrum społeczno-kulturalne, zaprojektowane wspólnie przez Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miasta Gdańska oraz WiMBP.
Biblioteka Osowa	Postulat utworzenia w Osowej filii bibliotecznej jest od wielu lat podnoszony przez lokalną społeczność. Już podjęte decyzje Rady Miasta pozwolą na utworzenie w Osowej, przy ul. Jednorozca, centrum społeczno-kulturalnego, w którym znalazłaby się m.in. biblioteka.
Biblioteka przy Rondzie [nazwa robocza]	Powstanie tej filii bibliotecznej w 2023 r. jest możliwe dzięki porozumieniu Urzędu Miasta Gdańska i prywatnego inwestora. Filia, usytuowana w rejonie skrzyżowania uli Havla, Łódzkiej i Świętokrzyskiej, wypełni lukę w sieci instytucji kultury w południowej części Gdańska.
Biblioteka Dolne Miasto [nazwa robocza]	Filia biblioteczna w tej części miasta zastąpiłaby Bibliotekę na Grobli i byłaby odpowiedzią na potrzeby mieszkańców tej zapełnianej nową zabudową części miasta.
Biblioteka na Południu, [nazwa robocze]	Filia biblioteczna w tej części Gdańska, druga obok Biblioteki przy Rondzie, dopełniłaby plan inwestycji bibliotecznych w południowej części Gdańska.

KROK 3

Budowa nowej siedziby głównej, Biblioteki Otwartej

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku potrzebuje pilnie nowej siedziby głównej, zaprojektowanej i przygotowanej do pełnienia tej roli. **Najlepszą lokalizacją wydaje się pas centralny**, tak aby wszystkie filie Biblioteki miały możliwość

szybkiego kontaktu z działami administracji; jednocześnie lokalizacja taka ułatwiłaby pełnienie przez WiMBP roli ponadlokalnej instytucji, sprzyjając wizytom przedstawicieli bibliotek samorządowych. Biblioteka Otwarta **byłaby jedną z trzech dużych placówek**, obok Biblioteki Manhattan oraz obecnej Biblioteki Głównej przy Targu Rakowym. Zastąpiłaby ona pięć filii funkcjonujących w tym rejonie: Bibliotekę Pilotów, Bibliotekę bez Barrier, Bibliotekę przy Rynku (te dwie placówki funkcjonują w jednym budynku), Bibliotekę Babie Lato oraz Filię Naukową. Potrzebna powierzchnia użytkowa nowego obiektu to przedział 4700-5100 m².

W Bibliotece Otwartej znalazłyby miejsce, poza wypożyczalnią i czytelnią, m.in. nowoczesnie wyposażona w sprzęt multimedialny **sala konferencyjna, kawiarnia, sala wystawiennicza, pomieszczenia warsztatowe, magazyn książek i czasopism (system magazynowania zwartej), Pracownia Digitalizacji, ksero i skaner dla czytelników, miejsce na kreacje multimedialne w wykorzystaniem VR, miejsce na spotkania autorskie i klubowe, zaplecze socjalne dla pracowników, garaże**. W ramach wdrażania gdańskiego Programu Operacyjnego Kultura i Czas Wolny w obiekcie bibliotecznym powinna się znaleźć Księgarnia Sztuk (typu *Firmin*) w lokalu wynajmowanym na preferencyjnych warunkach, która będzie razem z Biblioteką współtworzyła przestrzeń dla promocji wydawnictw. Ponadto zostałyby tu przeniesiona cała administracja i działy merytoryczne WiMBP.

W Bibliotece Otwartej należy przewidzieć możliwość proponowania **różnorodnych form aktywizacji społecznej**, m.in. dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Biblioteka powinna funkcjonować także jako miejsce integracji dla cudzoziemców. System komunikacji z użytkownikami powinien zostać opracowany tak, aby maksymalnie ułatwić przemieszczanie się po bibliotece osobom niesprawnym ruchowo oraz wzrokowo (system piktogramów, oznakowań brailowskich, komunikatów audio, windy). Do komunikowania się z użytkownikiem i edukacji czytelnika powinny zostać wykorzystane media cyfrowe i multimedia (również do pracy z czytelnikiem z niepełnosprawnościami).

Obiekt powinien mieć zapewnione wyposażenie, pozwalające na wykorzystywanie go w roli centrum konferencyjnego, a także centrum kultury, w którym, poza typową działalnością biblioteczną, mogłyby się odbywać także m.in. kameralne koncerty czy projekcje filmowe.

STRATEGIA ROZWOJU

Zbiory Biblioteki powinny liczyć przynajmniej 120 000 wol. książek czarnodrukowych i audiobooków, kilkadziesiąt tytułów czasopism bieżących (w wolnym dostępie do zbiorów) oraz czasopisma archiwalne. Oferta dla czytelników będzie obejmowała dostęp do internetu, e-czasopism, e-booków oraz baz danych. Książki będzie można również wygodnie zwracać dzięki trezorom, książkomatom i przy pomocy systemu RFID (umożliwiającego organizację stanowisk samoobsługowych). Przestrzeń magazynowa powinna zapewnić możliwość przechowywania ok. 200 000 woluminów. Można przewidywać, że **placówka będzie rejestrować w ciągu roku, według najostrożniejszych rachunków, co najmniej 250 000 odwiedzin.** Wydłużony czas udostępniania zbiorów przez sześć dni w tygodniu, przez 56 godzin, będzie zachętą do spędzania w bibliotece czasu wolnego.

Wokół obiektu proponujemy utworzenie rozległego terenu zielonego, **Parku Czytania.** Nasadzenia w tej przestrzeni byłyby dokonywane przez czytelników, w ramach **stałej akcji promującej czytelnictwo jako formę działań proekologicznych:** najaktywniejszych czytelników honorowano by możliwością zasadzenia własnego drzewka, z imienną tabliczką i np. wybranym cytatem literackim. Park Czytania pozwoli na wzajemne przenikanie się przestrzeni zewnętrznej i wnętrza Biblioteki. Będzie szansą na zaprojektowanie Biblioteki jako obiektu zintegrowanego z publiczną przestrzenią, z dbałością o ekologię, z poszanowaniem potrzeb zarówno odbiorców jej usług, jak i osób w niej pracujących.

PARAMETRY NOWEJ SIEDZIBY GŁÓWNEJ – BIBLIOTEKI OTWARTEJ

- Powierzchnia użytkowa – od 4700 do 5100 m².
- **Budynek kompleksowy**, posiadający nowoczesną aranżację, pozwalający na magazynowanie dużej liczby książek (ze wzmocnieniem stropów), wyposażony w magazyny i garaż podziemny.
- **Budynek oferujący nowe rozwiązania - strefa wejścia z całodobową wrzutnią na książki**, samodzielne stanowiska do wypożyczania i zwrotów, bramki, mobilne i stacjonarne stanowiska bibliotekarza, stanowiska samoobsługowe SelfCheck.
- Wielkość księgozbioru – 120 000 woluminów plus 10 000 egz. audiobooków, 150 tytułów czasopism bieżących i archiwalnych w wersji tradycyjnej i dostępowej. Możliwość przechowywania zbiorów do 200 000 woluminów.

- Czas udostępniania – 6 dni w tygodniu (56 godzin).
- Proponowana lokalizacja – **pas centralny Gdańska.**
- Szacunkowy koszt inwestycji – pomiędzy **50 a 60 000 000,00 PLN.**
- Finansowanie – porozumienie pomiędzy Miastem Gdańsk a Województwem Pomorskim, pozwalające zlokalizować inwestycję na terenach miejskich i sfinansować ją dzięki środkom w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.
- **Realizacja – do 2030 r.**

FUNKCJE NOWEJ SIEDZIBY

- Bezpośrednim zasięgiem obejmie **ok. 30-40 tysięcy mieszkańców.**
- Program zakłada obsługę **15-20 tysięcy zarejestrowanych czytelników przy co najmniej 250 000 odwiedzin rocznie.**
- Docelowo będzie mogła pomieścić **ok. 150 000-200 000 woluminów.**
- Biblioteka **otwarta 10 godzin dziennie**, w dniach roboczych obsługująca średnio od **1500-2000 osób.**
- **Wizytówka miasta, element promocji Gdańska.**
- Odpowiednie pomieszczenia **zapewnią prawidłowe gromadzenie, udostępnienie i ekspozycję zbiorów.**
- **Kolejna reprezentacyjna instytucja kultury Gdańska.**
- Nowoczesna bryła, **obiekt bez barier architektonicznych.**
- Poprawa warunków świadczenia usług – **komfort i estetyka.**
- Poprawa dostępności oferty dydaktyczno-kulturalnej placówki.
- **Możliwość poszerzenia oferty bibliotecznej związanej z zasobami specjalistycznymi dla osób z dysfunkcjami wzroku, słuchu, ruchu oraz poprawa ich dostępności.**
- **Profesjonalna realizacja nowych form pracy z książką.**
- **Scalenie działalności kilku filii w jednym miejscu.**
- Automatyzacja wypożyczeń i digitalizacja zbiorów.
- **Rozwijanie zainteresowań kulturalnych społeczeństwa** (literatura, film, historia, sztuka).
- Promocja wartości ekologii i ochrony środowiska naturalnego.

STRATEGIA ROZWOJU

W założeniu działalność Biblioteki Otwartej wychodziłaby daleko poza samo udostępnianie księgozbioru. **Daleką analogią dla jej rozległej przewidywanej działalności mogą być Domy Literatury**, funkcjonujące we Wrocławiu czy Łodzi. Ich celem jest popularyzacja szeroko rozumianej „kultury książki” i czytelnictwa. W Gdańsku dodatkowym zadaniem byłoby, w przypadku akceptacji tego kierunku przez władze miasta, **podjęcie starań o zdobycie przez Gdańsk miana Miasta Literatury UNESCO.**

7. BIBLIOTEKA METROPOLITALNA

Biblioteka pełni rolę biblioteki publicznej miasta Gdańska oraz biblioteki wojewódzkiej. Sprawuje nadzór merytoryczny nad bibliotekami samorządowymi oraz udziela im pomocy metodycznej. W stosunku do bibliotek publicznych w województwie pomorskim Biblioteka oddziaływać może na ich działalność pośrednio, promując dobre praktyki. Płaszczyznę możliwych wspólnych działań tworzy Metropolitalna Karta do Kultury, projekt rozwijany od 2010 roku.

DZIAŁALNOŚĆ SZKOLENIOWA

Obecnie Biblioteka służy pomocą merytoryczną w programie obsługi czytelników i zbiorów (Patron i Libra), w sprawach prawnych, organizuje szkolenia, koordynuje projekty, wskazuje źródła pozyskiwania środków pozabudżetowych, opiniuje procesy łączenia bibliotek samorządowych z innymi instytucjami kultury. Uczestniczy i współpracuje w promocji bibliotek i czytelnictwa w 320 bibliotekach samorządowych województwa pomorskiego (122 biblioteki główne oraz 196 filii).

Funkcjonujący w strukturze WiMBP Dział Instrukcyjno-Szkoleniowy organizuje różnorodne formy doskonalenia zawodowego bibliotekarzy (szkolenia, warsztaty, konferencje, kursy, wyjazdy studyjne), angażując zarówno własną kadrę, jak i wysoko wykwalifikowanych fachowców. Dzięki temu, że WiMBP w Gdańsku wpisana jest do Rejestru Instytucji Szkoleniowych, wszyscy uczestnicy wspomnianych spotkań otrzymują certyfikaty. Realizując zadania opieki merytorycznej nad bibliotekami publicznymi województwa pomorskiego Biblioteka stara się zainteresować te instytucje innowacjami i wprowadzaniem nowych standardów usług.

Od dwunastu lat pracownicy Działu Instrukcyjno-Szkoleniowego koordynują Program Dotacyjny Instytutu Książki – Dyskusyjne Kluby Książki. Strategicznymi celami programu są: promocja kultury literackiej i czytelnictwa, ożywienie i integracja środowisk skupionych wokół bibliotek publicznych, zachęta nowych użytkowników do korzystania z bibliotek publicznych oraz kreowanie mody na czytanie. W projekcie uczestniczy już ponad sto bibliotek z województwa pomorskiego.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ponad siedemdziesiąt procent bibliotekarzy samorządowych nie korzysta z innych szkoleń, niż te proponowane przez bibliotekę wojewódzką. Zespół WiMBP dba o to, aby szkolenia odpowiadały na bieżące potrzeby i dotyczyły zagadnień wspierających rozwój instytucji. Oferty szkoleniowe budowane są na podstawie ankietowego badania potrzeb szkoleniowych wśród bibliotekarzy oraz w oparciu o trendy panujące na rynku szkoleniowym.

W najbliższych latach WiMBP pragnie wspierać biblioteki samorządowe w województwie pomorskim w wykorzystywaniu przez nie nowych technologii. Swoją działalność szkoleniową Biblioteka będzie rozszerzać o szkolenia on-line oraz webinaria. Ważnym zadaniem będzie wyrównywanie poziomu czytelnictwa, który na Pomorzu jest dzisiaj w Gdańsku i innych dużych miastach na poziomie więcej niż satysfakcjonującym, natomiast pozostawia wiele do życzenia w mniejszych ośrodkach. Biblioteka zamierza poddać ten problem wielokierunkowej analizie, a następnie uruchomić działania, mające na celu wspieranie mniejszych bibliotek w ich wysiłkach zdobywania nowych czytelników.

KULTURA REGIONU

Różnorodność kulturowa Pomorza Gdańskiego – na którą składa się dorobek Trójmiasta, Kaszub, Kociewia, Powiśla i Żuław – a także tradycje morskie i historyczne, w tym solidarnościowe, otwierają przed WiMBP w Gdańsku wiele możliwości kultywowania regionalizmu pomorskiego. Działalność ta, o charakterze kulturalno-edukacyjnym, dotyczy:

- gromadzenia i udostępniania księgozbioru i czasopism pomorskich oraz dokumentów życia społecznego związanych z regionem (ze szczególnym uwzględnieniem Gdańska);
- udzielania informacji o regionie;
- dokumentowania różnych sfer życia w województwie głównie w oparciu o artykuły z czasopism w tworzonej we współpracy z bibliotekami samorządowymi elektronicznej bazie

STRATEGIA ROZWOJU

- Bibliografia Pomorza Gdańskiego i Środkowego oraz w bibliografiach przedmiotowych;
- dokumentowania życia i dorobku literatów pomorskich w elektronicznym Słowniku Pisarzy Pomorza Gdańskiego oraz bibliografiach osobowych;
 - popularyzowania wiedzy o regionie, tworzenie Elektronicznej Mapy Czasopism Województwa Pomorskiego i rankingu najpoczytniejszych w WiMBP w Gdańsku książek beletrystycznych o tematyce pomorskiej, redagowanie elektronicznego kwartalnika „Nowości Regionalne” oraz działalności wydawniczej;
 - digitalizacji dorobku kultury regionu ze zbiorów biblioteki oraz innych instytucji i prezentowanie go w Bałtyckiej Bibliotece Cyfrowej, współtworzonej z Miejską Biblioteką Publiczną im. Marii Dąbrowskiej w Słupsku. Partnerami tego projektu jest ponad trzydzieści instytucji, takich jak: Archiwum Państwowe w Koszalinie, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Biblioteka i Centrum Kultury Gminy Wejherowo, Akademia Pomorska w Słupsku, Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych z siedzibą w Słupsku, Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia w Gdańsku, Miejska Biblioteka Publiczna w Sopocie i inne;
 - organizacji Gdańskiego Konkursu Literackiego im. Bolesława Faca;
 - corocznego organizowania edycji Pomorskiej Nagrody Literackiej „Wiatr od Morza” w kategoriach: 1) Literacka Książka Roku, 2) Pomorska Książka Roku, 3) Całokształt pracy literackiej.

METROPOLITALNA KARTA DO KULTURY

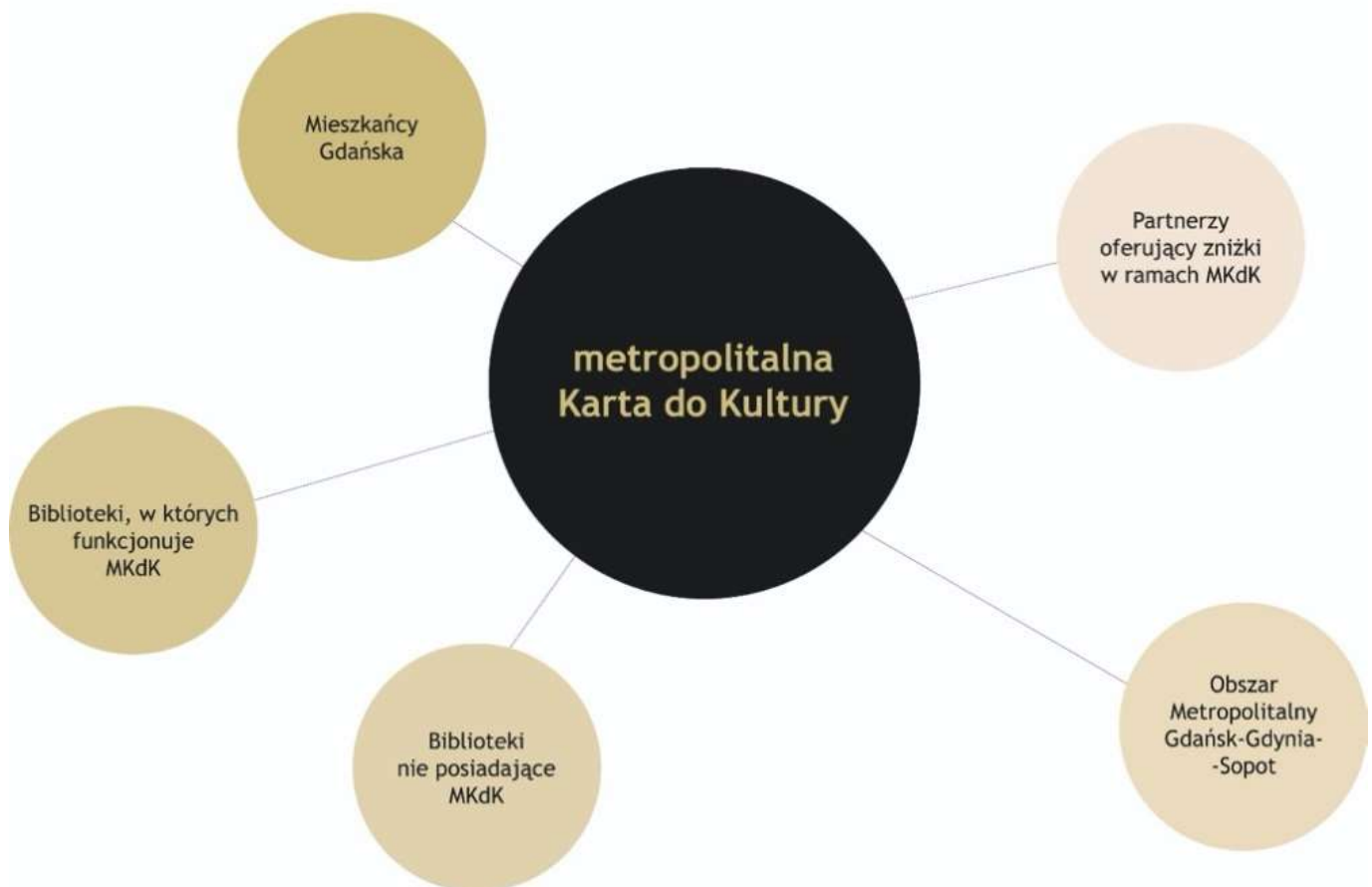
Metropolitalna Karta do Kultury pełni dzisiaj nie tylko funkcję karty bibliotecznej, dającej posiadaczom dostęp do usług bibliotecznych, ale także karty rabatowej, zapewniającej zniżki w wielu instytucjach związanych z kulturą w Trójmieście i regionie (muzea, teatry, galerie sztuki oraz księgarnie, kawiarnie, kina). W 2017 r. do programu tego dołączyło dwanaście bibliotek z województwa pomorskiego (Gdynia, Sopot, Bobowo, Bolszewo, Hel, Kartuzy, Luzino, Morzeszczyn, Przdokowo, Puck, Przywidz, Reda, Rumia, Starogard Gdański, Tczew, Wejherowo, Trąbki Wielkie). Dziś co czwarty statystycznie mieszkaniec Gdańska jest posiadaczem Metropolitalnej Karty do Kultury, a liczba bibliotek publicznych w województwie pomorskim, korzystających z karty, z roku na

rok wzrasta. Od 2021 r. w projekcie bierze udział dwadzieścia osiem bibliotek oraz ponad stu dwudziestu partnerów, oferujących posiadaczom różnego rodzaju zniżki i bonusy.

Wykaz bibliotek w województwie pomorskim korzystających z Metropolitalnej Karty do Kultury oraz lista partnerów projektu: www.wbpg.org.pl/tresc/metropolitalna-karta-do-kultury

Metropolitalna Karta do Kultury, choć ma wypracowaną już markę, wciąż posiada niewykorzystany potencjał. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku jako lider projektu chce stać się inicjatorem nowej kampanii, promującej MKdK w oparciu o przeprowadzoną wcześniej diagnozę potrzeb i oczekiwań partnerów i odbiorców. Działania te podjęte będą w latach 2020-2030 na pięciu obszarach.

Obszary rozwoju Metropolitalnej Karty do Kultury

STRATEGIA ROZWOJU

Lata 2021-2022 – wyzwania | cele | działania:

- W pierwszej kolejności należy dążyć do ujednoczenia komunikacji wizerunkowej we wszystkich bibliotekach, korzystających z Metropolitalnej Karty do Kultury, w szczególności wśród mniejszych bibliotek gminnych i powiatowych. Ważne jest także przekazywanie posiadaczom karty (zwłaszcza spoza Trójmiasta) aktualnych informacji o zniżkach i bonusach oferowanych w ramach projektu, a także informacji o nowych partnerach.
- Kolejnym działaniem będzie uporządkowanie systemu bonusów w ramach karty według maksymalnie trzech kategorii zniżek: bilet ulgowy, rabat 10%, rabat 5 zł. W oparciu o nowy katalog rabatów opracowana zostanie kampania promocyjna, ukierunkowana głównie na mieszkańców Gdańska i obszaru metropolitalnego, którzy do tej pory nie stali się posiadaczami Metropolitalnej Karty do Kultury. Kampania ta, jak i organizacyjne rozwiązania, powinny brać pod uwagę funkcjonowanie Gdańskiej Karty Mieszkańca, Karty Mieszkańca Gdyni i innych tego typu lokalnych przedsięwzięć, tak by nie dublować zadań i funkcji.
- Biblioteka dążyć też będzie do połączenia funkcjonalności MKdK oraz gdańskiej Karty Mieszkańca. W razie pomyślnego przebiegu tej integracji Biblioteka będzie proponowała wprowadzenie takiego rozwiązania w innych miastach regionu i stworzenie pomorskiej listy instytucji kultury, które uczestniczyłyby w programie MKDK.
- Kolejnym działaniem będzie kampania promocyjna wśród bibliotek z terenu województwa pomorskiego, które do tej pory nie wprowadziły Metropolitalnej Karty do Kultury jako karty bibliotecznej, w oparciu o pozwalający na to system biblioteczny (Patron, Libra i inne). Działania promocyjne polegać będą na opracowaniu przez WiMBP w Gdańsku pakietu informacyjnego - jak dołączyć do programu i jakie niesie to ze sobą korzyści, co pomoże bibliotekom w podjęciu decyzji o wprowadzeniu u siebie MKdK.

Lata 2022-2030 – wyzwania | cele | działania:

- Rozwój bibliotek ukierunkowany powinien dzisiaj być nie tylko na nowoczesne, funkcjonalne i dobrze wyposażone budynki, ale także na łatwy dostęp użytkowników do potrzebnych im informacji. Odpowiedzią na takie potrzeby są między innymi aplikacje mobilne. Strategia rozwoju Metropolitalnej Karty do Kultury powinna zostać powiązana z intensywnie

rozwijającymi się nowymi technologiami. Plastikowa karta, która w portfelu czytelnika jest jedną z wielu, powinna mieć swój odpowiednik w postaci aplikacji, dostępnej dla każdego posiadacza Metropolitalnej Karty do Kultury. Narzędzie takie pozwalałoby nie tylko na korzystanie z usług bibliotecznych w oparciu o numer karty i kod kreskowy dostępny w smartfonie, ale także dawałoby dostęp do informacji o zniżkach i bonusach oferowanych przez partnerów projektu. Aplikacja geolokalizacyjna bez problemu pozwoliłaby na zlokalizowanie najbliższej biblioteki, ale także pomogłaby nawigować do miejsca, gdzie można wykorzystać rabat oferowany na podstawie MKdK przez inną instytucję kultury, księgarnię, kino czy kawiarnię. Z poziomu ustawień użytkownik mógłby zarządzać powiadomieniami, tak by aplikacja przysyłała tylko te informacje, które są dla niego najciekawsze. Narzędzie stałoby się pomocne także w kontaktach z biblioteką, dzięki łatwemu dostępowi do danych teleadresowych. W oparciu o aplikację mobilną Metropolitalnej Karty do Kultury powinien powstać dedykowany projektowi system lojalnościowy dla najbardziej aktywnych użytkowników, korzystających nie tylko z oferty bibliotek z MKdK, ale także partnerów programu.

Stworzenie i aktualizowanie aplikacji mobilnej to najpoważniejsze wyzwanie dla planów rozwoju Metropolitalnej Karty do Kultury, wyzwanie, wymagające współpracy Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku oraz władz województwa i Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot.

8. SPOSÓB REALIZACJI I ZARZĄDZANIE

Od przyjęcia poprzedniej strategii Biblioteki minęło dziesięć lat. Nakreślone w niej cele zostały w dużej części zrealizowane, choć nadal nie zmieniono bibliotecznej infrastruktury. Nowa strategia wynika z konieczności przygotowania się do kolejnych wyzwań, związanych ze zmianą struktury społeczeństwa, imigracją, koniecznością dbania o środowisko, a także potrzebą racjonalizacji wydatków, jakie pochłania funkcjonowanie tak rozbudowanej instytucji. Niezależnie od realizacji tych celów konieczne będzie zapewnienie dotąd świadczonych usług oraz realizowanie ustawowych zadań. Warunkiem realizacji strategii jest **ciągłe usprawnianie pracy Biblioteki**.

STRATEGIA ROZWOJU

Głównym realizatorem strategii jest Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku. Prace nad strategią nadzoruje Dyrektor Biblioteki. Jej realizacja będzie finansowana z dotacji podmiotowej Biblioteki oraz zewnętrznych źródeł. Część przedsięwzięć wymaga łączenia różnych mechanizmów finansowania – dotyczy to zwłaszcza działań infrastrukturalnych.

Do źródeł finansowania strategii należeć będą:

1. Budżet Biblioteki, oparty na dotacjach podmiotowych.
2. Środki unijne.
3. Środki partnerów publicznych.
4. Środki partnerów prywatnych.
5. Inne środki zewnętrzne.

Poza środkami finansowymi powinny zostać zapewnione inne zasoby, niezbędne do realizacji strategii, tj. kadrowe, wiedzy i umiejętności, techniczne.

9. SPRAWOZDAWCZOŚĆ I REALIZACJA

Realizacja strategii rozwoju Biblioteki będzie powiązana z **monitoringiem oraz oceną uzyskanych efektów**. Na tej podstawie będą podejmowane bieżące decyzje o ewentualnej aktualizacji dokumentu. Sprawozdania z realizacji celów strategii będzie prowadzona w cyklu dwuletnim.

Strategia rozwoju Biblioteki na lata 2021-2030 została opracowana przez zespół w składzie:

1. Magdalena Borowik, kierownik Biblioteki Manhattan.
2. Monika Górecka, kierownik Działu Instrukcyjno-Szkoleniowego.
3. dr Joanna Grey, zastępca dyrektora do spraw strategii i rozwoju.
4. Marcin Haftkowski, Dział Promocji, Marketingu i PR.
5. Iwona Joć-Adamkiewicz, kierownik Działu Regionalnego
6. Anna Marszalec, kierownik Działu Organizacji Sieci Miejskiej.
7. Bożena Orczykowska, zastępca dyrektora do spraw merytorycznych.
8. Teresa Radziszewska, emerytowany pracownik Biblioteki, bibliotekarz systemowy.
9. Jarosław Zalesiński, dyrektor WiMBP.

